

**แบบรายการประกอบการคำขอประเมินผลงาน
ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการดำเนินงานโรงพยาบาลที่ผ่าน
การประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว
ระดับทอง ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 11,14**

ของ

นางสาวนภัชชล รอดเที่ยง

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 6ว. ตำแหน่งเลขที่ 2170

กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี กรมอนามัย

เพื่อขออนุมัติตัวบุคคลแต่งตั้งให้ดำรง

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 7วช. ตำแหน่งเลขที่ 2170

กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี กรมอนามัย

สารบัญ

	หน้า
ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	
บทคัดย่อ	1
บทนำ	1
วัตถุประสงค์	4
วิธีการดำเนินงาน	4
ผลการดำเนินงาน/ผลการศึกษา	5
การนำไปใช้ประโยชน์	12
ความยุ่งยากในการดำเนินงาน	12
ข้อเสนอแนะ	12
กิตติกรรมประกาศ	13
เอกสารอ้างอิง	14
ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมาก	15

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงานเรื่อง การศึกษากระบวนการดำเนินงานโรงพยาบาลที่ผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทอง ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 11,14
2. ระยะเวลาที่ดำเนินการ กรกฎาคม ถึง กันยายน 2551
3. สัดส่วนของผลงานในส่วนที่ตนเองปฏิบัติ 80 %
4. ผู้ร่วมจัดทำผลงาน นางมลลิตี แสนใจ 20%

5. บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ร่วมกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน กรกฎาคม- สิงหาคม 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายกระบวนการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ในการพัฒนาโรงพยาบาลให้ผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทอง ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 11,14 เก็บข้อมูลในโรงพยาบาลทุกแห่ง ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักระดับทอง ซึ่งประเมินโดยทีมประเมินระดับจังหวัด ในช่วงเดือน มิถุนายน 2551 ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 11,14 จำนวน 9 แห่ง กลุ่มเป้าหมายคือ หัวหน้าฝ่าย/แผนกหรือตัวแทน จากทุกฝ่าย/แผนกที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักฯ ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสายใยรักระดับทองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้แก่ แผนกฝากครรภ์ ห้องคลอด หลังคลอด คลินิกเด็กดี คลินิกนมแม่ และแผนกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว ฝ่ายละ 2 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษาพบว่า โรงพยาบาลที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทองในระดับจังหวัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 แห่ง ทุกแห่งได้ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพในเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น ผ่านการประเมินรับรองโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับกระบวนการของกรมอนามัย ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงพยาบาลลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย โรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูก และผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (HA) บันได ขั้นที่ 1 และ 2 ในส่วนของมุมมองและทัศนคติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการโรงพยาบาลสายใยรักฯ พบว่าส่วนใหญ่ มองว่า เป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์ต่อผู้รับบริการ ช่วยในการพัฒนางาน สำหรับกระบวนการดำเนินงานในแผนกฝากครรภ์ แผนกห้องคลอด มารดาและทารกหลังคลอด คลินิกสุขภาพเด็กดี และชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว พบว่าโรงพยาบาลจะการดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการทำงานเชื่อมโยงกันในแต่ละแผนกจนถึงระดับสถานีอนามัย การให้บริการมีความเข้มข้นและลงลึกถึงผู้รับบริการ นอกจากนี้โรงพยาบาล ยังมีการจัดบริการเพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะแทรกซ้อนและระบบการส่งต่อที่ชัดเจน ตามแนวทาง โรงพยาบาลลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย เน้นในเรื่องความพร้อมของเครื่องมือ ความพร้อมของทีมงานการส่งต่อที่รวดเร็วกรณีที่มีภาวะแทรกซ้อน

และเน้นการให้บริการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูกอย่างเข้มข้น สนับสนุนให้มีการใช้ สมุนไพรเพื่อกระตุ้นการไหลของน้ำนมแม่ สอนให้แม่สามารถให้นมลูกได้ถูกต้องก่อนจำหน่ายกลับบ้าน ใน ส่วนของการดำเนินงานในคลินิกสุขภาพเด็กดี พบว่า โรงพยาบาล มีการปรับระบบเพื่อการดูแลสุขภาพและ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพิ่มขึ้น ซึ่งเดิมจะให้ความสำคัญเฉพาะในเรื่องของการฉีดวัคซีนในเด็ก สำหรับการ ดำเนินงาน ชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดตั้งชมรมสายใยรักฯ โดยใช้ฐานชุมชนเดิม ที่มีความเข้มแข็ง เช่น เป็นชุมชนที่คัดเลือกมาจากหมู่บ้านที่ดำเนินการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้าน สาธารณสุขมูลฐานเดิมเข้มแข็ง หรือจากชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม มีบางส่วนที่บอกว่า การ ดำเนินงานเรื่องชมรมสายใยรัก ทำได้ยาก ยังขาดรูปแบบที่ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก การดำเนินงาน โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว เพิ่งเริ่มดำเนินการไม่นาน การ ดำเนินงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวบ้าน จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร จึงจะ เห็นผลงานที่ชัดเจน เช่นเดียวกับผลลัพธ์การดำเนินงาน ที่พบว่า ภาวะน้ำหนักทารกแรกเกิดน้อยกว่า 2,500 กรัม และอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน เป็นผลลัพธ์ที่พบว่าเป็นปัญหาไม่บรรลุตามเป้าหมาย เพราะปัญหาทั้ง 2 ประเด็นดังกล่าวฯ เป็นปัญหาสาธารณสุขที่เรื้อรังมานาน การที่จะทำให้ผลลัพธ์ดังกล่าวฯ บรรลุตามเป้าหมาย จึงไม่อาจจะทำได้ในระยะเวลา สั้นๆ เพียง 1-2 ปี เท่านั้น

การดำเนินงาน โครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว ทำให้เกิดผลดีกับระบบ บริการ ตัวเจ้าหน้าที่ และผู้รับบริการ ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงาน โครงการโรงพยาบาล สายใยรักฯ พบว่า เกิดเนื่องจาก ผู้บริหารให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญ เป็นโครงการในพระราชดำริ เจ้าหน้าที่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ มีความใส่ใจตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน และทำงานเป็นทีม การได้รับความร่วมมือด้วยดีจากชุมชน และส่วนกลางผลักดันให้เป็นนโยบายสำคัญระดับชาติ ซึ่งผล การศึกษาดังกล่าวฯ แสดงให้เห็นว่านโยบายการดำเนินงาน โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวที่บูรณาการ งานอนามัยแม่และเด็กทั้งระบบ ถือว่าเป็นปรับกระบวนการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กที่ค่อนข้างเหมาะสม ถูก หลักการ ถูกใจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และที่สำคัญ คือผู้รับบริการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการดำเนินงาน ตามโครงการฯนี้

6. บทนำ

โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว เกิดขึ้นจากพระปณิธานอันแน่วแน่ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่ทรงมีเป้าหมายสรรค์ สร้างสถาบันครอบครัวให้อบอุ่น สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัว คือ พ่อ แม่ ลูก ได้อยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ซึ่งความอบอุ่นของครอบครัวจะทำให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีจิตใจดี เจริญเติบโตและมีพัฒนาการสมวัย ดังนั้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแม่และเด็กไทยให้เกิดรอด ปลอดภัย การเจริญเติบโตและพัฒนาการสมวัย และสืบทอดพระปณิธาน กระทรวงสาธารณสุข โดยกรม

อนามัย จึงได้จัดทำโครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว เพื่อพัฒนาโรงพยาบาลรัฐและเอกชนทั่วประเทศ (1)

เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาโรงพยาบาลให้ได้มาตรฐานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวคือเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย เพราะถ้าเด็กซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติมีคุณภาพ ย่อมเป็นพื้นฐานต่อคุณภาพของประชากรในวัยอื่นๆ ซึ่งแนวคิดของการกำหนดมาตรฐานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวคือ การพัฒนางานอนามัยแม่และเด็กแบบบูรณาการ โดยพัฒนาระบบบริการอนามัยแม่และเด็กทุกมาตรฐานไปพร้อม ๆ กันโดยไม่แยกส่วน ได้แก่ คลินิกฝากครรภ์ ห้องคลอด การดูแลมารดาและทารกหลังคลอด คลินิกสุขภาพเด็กดี รวมไปถึงการมีระบบบริการที่สนับสนุนการพัฒนางานอนามัยแม่และเด็กต่าง ๆ เช่น คลินิกนมแม่ บริการโรงเรียนพ่อแม่ การมีมุมสาธิตด้านการโภชนาการ ทันตสาธารณสุขและการส่งเสริมพัฒนาการ (NDDC) ซึ่งนอกจากการพัฒนาระบบบริการดังกล่าวฯ ข้างต้นแล้ว โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว ยังมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อพัฒนาการเด็กที่เป็นรูปธรรมคือ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ดังนั้น การดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว จึงถือเป็นความความท้าทายใน 3 ประเด็นที่สำคัญคือ 1. การพัฒนาคุณภาพบริการในด้านอนามัยแม่และเด็ก จนสามารถบรรลุข้อกำหนดด้านกระบวนการตามมาตรฐานและบรรลุเรื่องชี้วัดในเรื่อง Birth Asphyxia, Low Birth Weight , Exclusive Breast Feeding ซึ่งส่วนนี้คือ การสร้างภาวะแรกคลอดที่ดีให้กับเด็ก 2. ความสามารถในการเชื่อมต่อกับครอบครัวและชุมชน เพื่อให้ครอบครัวและชุมชน สามารถสร้างสิ่งแวดล้อมที่บ้าน/ชุมชนที่จะมีผลต่อพัฒนาการสมวัยซึ่งส่วนนี้ คือปัจจัยในส่วน of ครอบครัวและชุมชน และ / 3. การพัฒนาระบบบริการและการสร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้อ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนนี้จำเป็นต้องใช้การทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ และการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง(CQI) โดยใช้กระบวนการคุณภาพ และการนำองค์กรที่เต็มไปด้วยความมุ่งมั่น เพื่อให้สามารถบรรลุตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่บรรลุได้ยาก ได้แก่ Low Birth weigh ไม่นเกินร้อยละ 7 หรือลดลงอย่างน้อย ร้อยละ 0.5 อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ไม่นต่ำกว่าร้อยละ 25 หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.5 ภาวะขาดออกซิเจนในทารกแรกเกิดไม่เกิน 30 ต่อพันการเกิดมีชีพ และ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 90 โดยได้มีการแบ่งระดับมาตรฐานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว เป็น 3 ระดับ ได้แก่ *โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทองแดง* คือ โรงพยาบาลที่จัดระบบบริการอนามัยแม่และเด็กที่ได้มาตรฐาน *ระดับเงิน* คือ โรงพยาบาลที่จัดระบบบริการได้มาตรฐานและมีชมรมสายใยรักแห่งครอบครัวที่มีกิจกรรมชัดเจนและต่อเนื่อง และ *ระดับทอง* คือ โรงพยาบาลที่จัดระบบบริการอนามัยแม่และเด็กได้มาตรฐาน ชุมชนมีการรวมกลุ่มเป็นชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว และผลลัพธ์ของตัวชี้วัดทั้ง 4 ตัวชี้วัดดังกล่าวฯ ข้างต้นบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งในปีงบประมาณ 2551 ได้กำหนดให้ทุกจังหวัดพัฒนาโรงพยาบาลให้ผ่านการ

ประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักระดับทองอย่างน้อย 2 แห่ง/จังหวัด ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กและโครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวในระดับเขต จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าโรงพยาบาลที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักระดับทอง มีกระบวนการและปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ จะนำไปเผยแพร่ให้โรงพยาบาลอื่นใช้สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงพยาบาลให้สามารถผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักระดับทอง ให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ในโอกาสต่อไป

7. วัตถุประสงค์

เพื่ออธิบายกระบวนการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ในการพัฒนาโรงพยาบาลให้ผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทอง ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 11,14 ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (โรงพยาบาลที่ผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทองในระดับจังหวัด)
2. มุมมอง / ทรรศนคติ ของผู้เกี่ยวข้องต่อโครงการ โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว
3. กระบวนการดำเนินงานของแต่ละแผนก/ฝ่าย ตามแนวทางโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว
4. ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามกระบวนการ โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงาน

8. วิธีการดำเนินงาน/วิธีการ/ขอบเขตงาน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group)ร่วมกับระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม- สิงหาคม 2551

ขอบเขตของการวิจัย

โรงพยาบาลชุมชน/ทั่วไปที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักระดับทอง ซึ่งประเมินโดยทีมประเมินระดับจังหวัด ในช่วงเดือน มิถุนายน 2551 ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 11,14

ประชากรเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

1. โรงพยาบาลทุกแห่ง ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักระดับทอง ซึ่งประเมินโดยทีมประเมินระดับจังหวัด ในช่วงเดือน มิถุนายน 2551 ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 11,14 จำนวน 9 แห่ง ดังนี้

1. โรงพยาบาลอำนาจเจริญ	จังหวัดอำนาจเจริญ
2. โรงพยาบาลยโสธร	จังหวัดยโสธร

3. โรงพยาบาลม่วงสามสิบ	จังหวัดอุบลราชธานี
4. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสว่างแดนดิน	จังหวัดสกลนคร
5. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชธาตุพนม	จังหวัดนครพนม
6. โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเลิงนกทา	จังหวัดยโสธร
7. โรงพยาบาลหนองสูง	จังหวัดมุกดาหาร
8. โรงพยาบาลกมลาไสย	จังหวัดกาฬสินธุ์
9. โรงพยาบาลอุทุมพรพิสัย	จังหวัดศรีสะเกษ

2. กลุ่มเป้าหมายคือ หัวหน้าฝ่าย/แผนกหรือตัวแทน จากทุกฝ่าย/แผนกที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงาน โรงพยาบาลสายใยรักฯ ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสายใยรักระดับทองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้แก่ แผนกฝากครรภ์ ห้องคลอด หลังคลอด คลินิกเด็กดี คลินิกนมแม่ และแผนกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว ฝ่ายละ 2 คน (รวม 12 คน/โรงพยาบาล)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กรอบการเสวนากลุ่ม ในบุคลากรที่เป็นหัวหน้าฝ่าย/แผนก หรือตัวแทน จากทุกฝ่าย/แผนกที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว
2. แบบสอบถามและแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ในโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1 การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นเทคนิคในการพยายามบรรยายเนื้อหาของข้อความ โดยเน้นเนื้อหาที่ปรากฏในข้อความ พิจารณาจากเนื้อหาโดยผู้วิจัยไม่มีอคติหรือความรู้สึกของตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของข้อมูล ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ พรรณนา (Descriptive Statistic) พรรณนาคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย โดยตารางแสดงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

9.ผลการดำเนินงาน / ผลการศึกษา

การสรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของโรงพยาบาลที่ผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักฯ ระดับทอง

โรงพยาบาล ที่ผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทอง ในระดับจังหวัดส่วนใหญ่เป็นโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช (ร้อยละ 44.5) โรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป มีจำนวนบุคลากร

ที่ปฏิบัติงานในแต่ละแผนกที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการอนามัยแม่และเด็ก เฉลี่ยสูงสุด (5 คน และ 11 คน ตามลำดับ) รองลงมาคือโรงพยาบาลชุมชน (3.5 คนและ6.7 คน ตามลำดับ) ส่วนโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชพบว่า มีจำนวนบุคลากรเฉลี่ยในแผนกฝากครรภ์น้อยที่สุด (2.3 คน และ 3.3 คน ตามลำดับ) สำหรับแผนกหลังคลอด ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป มีจำนวนบุคลากรเฉลี่ยสูงสุด (จำนวน 7.5 คน) รองลงมาคือ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดชอุดม (จำนวน 4.3 คน) ส่วนโรงพยาบาลชุมชน พบว่า ทุกแห่ง (ร้อยละ 100.0) ใช้บุคลากรร่วมกับห้องคลอด ในส่วนของคลินิกเด็กดี ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป มีจำนวนบุคลากรเฉลี่ยสูงสุด (จำนวน 3 คน) รองลงมาคือ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช (จำนวน 0.3 คน) ส่วนโรงพยาบาลชุมชน พบว่า ร้อยละ 50.0 ใช้บุคลากรร่วมกับแผนกฝากครรภ์

สำหรับผลการประเมินคุณภาพโรงพยาบาลตามเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ พบว่าโรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช และโรงพยาบาลชุมชน (ร้อยละ100.0) ผ่านการประเมินรับรองโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับกระบวนการของกรมอนามัย ผ่านมาตรฐานโรงพยาบาลลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย โรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูก และผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (HA) บันไดขั้นที่ 1 และ 2 นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ยังพบว่าโรงพยาบาลที่ผ่านการประเมินโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพจากพรพ. และผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (HA) บันไดขั้นที่ 3 ส่วนใหญ่ เป็นโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช (ร้อยละ100.0) รองลงมาคือโรงพยาบาลชุมชน (ร้อยละ55.6) ส่วนโรงพยาบาลศูนย์/ทั่วไป พบว่า ยังไม่มีโรงพยาบาลใดที่ผ่านตามเกณฑ์ดังกล่าวฯ

มุมมองและทัศนคติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการโรงพยาบาลสายใยรักฯ

ส่วนใหญ่ มองว่า เป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์ต่อผู้รับบริการ ช่วยในการพัฒนางานและทำให้ผู้บริหารในหน่วยงานมองเห็นความสำคัญของงานเพิ่มมากขึ้น

กระบวนการดำเนินงานของแต่ละแผนก/ฝ่าย ตามแนวทางโรงพยาบาลสายใยรักฯ

1. การนำองค์กร พบว่า การจัดโครงสร้างบุคลากรตามแนวทางการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็ก ในโรงพยาบาลทั่วไป จะแบ่งเป็นแผนกฝากครรภ์ แผนกห้องคลอด ตึกหลังคลอด ตึกเด็กทารกแรกเกิด บางแห่งจะมีคลินิกนมแม่แยกต่างหากโดยมี มีสนมแม่เป็นผู้รับผิดชอบคลินิก บางแห่งคลินิกนมแม่จะรวมอยู่กับตึกหลังคลอด โดยบุคลากรในตึกหลังคลอดเป็นผู้ดูแล มีทีมPCT-สูตินรีเวชกรรม เป็นผู้กำหนดแนวทางการพัฒนา และกำกับติดตามการดำเนินงาน สำหรับโรงพยาบาลชุมชน ส่วนใหญ่จะมีฝ่ายเวชปฏิบัติครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการให้บริการฝากครรภ์ คลินิกสุขภาพเด็กดี และชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว โดยบุคลากรทุกคนในฝ่ายจะดำเนินงานทั้งหมดร่วมกัน ส่วนห้องคลอดจะให้บริการทำคลอดร่วมกับการดูแลหลังคลอดในช่วง 2 วัน ก่อนที่จะจำหน่ายกลับบ้าน

ในเรื่องการพัฒนาบุคลากร ส่วนใหญ่บุคลากรของโรงพยาบาลจะมี Port-folioประจำตัวบุคคลสำหรับใช้บันทึกการอบรมในเรื่องต่างๆ ซึ่งสามารถดูได้จากสมุดบันทึกประจำตัวดังกล่าวฯ นอกจากนี้

ในส่วนของการรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักของเจ้าหน้าที่ พบว่า ส่วนใหญ่ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักก่อนข้างดี

ในส่วนของการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยไม่ให้มีการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์นมผสม หรือ อาหารที่ใช้สำหรับทดแทนนมแม่ พบว่า เจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช่ "มิสนมแม่" ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ Code นม และจากการสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไปในโรงพยาบาล ยังพบว่า มีการโฆษณา ยี่ห้อนม ผ่านอุปกรณ์เครื่องใช้ ต่างๆ สำหรับเจ้าหน้าที่ เช่น ที่วัดส่วนสูง นาฬิกา แบบประเมินพัฒนาการเด็ก และเครื่องมือสำหรับคำนวณอายุครรภ์ เป็นต้น

สำหรับการพัฒนาและสนับสนุนเครือข่าย และการจัดระบบการนิเทศติดตาม งานอนามัยแม่ และเด็กพบว่า ส่วนใหญ่จะทำงานเป็นภาพของเครือข่าย มีการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานอนามัยแม่ และเด็กให้กับสถานีนามัย โดยมีโรงพยาบาลเป็นที่เลี้ยง มีการจัดประชุมวิชาการให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้ง ในส่วนของโรงพยาบาลและสถานีนามัย โดยมีคณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กระดับอำเภอเป็นผู้กำหนด แนวนโยบายและกำกับติดตามการดำเนินงาน โดยการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการ 3 เดือน

2. กระบวนการดำเนินงานในแผนกฝากครรภ์ พบว่าโรงพยาบาลที่ผ่านเป็นโรงพยาบาลสายใยรัก ระดับทองในระดับจังหวัด ส่วนใหญ่ เมื่อได้รับทราบนโยบายแล้ว จะกลับมาประเมินตนเองตามแบบ ประเมินและนำข้อบกพร่องต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไข โดยการดำเนินงานต่างๆ จะทำในรูปแบบของ คณะกรรมการ มีการทำงานเชื่อมโยงกันในแต่ละแผนกจนถึงระดับสถานีนามัยเพิ่มมากขึ้น การให้บริการมีความเข้มข้นและลงลึกถึงผู้รับบริการมาก นอกจากนี้โรงพยาบาล ยังมีการจัดบริการเพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะแทรกซ้อนและระบบการส่งต่อที่ชัดเจน

3 กระบวนการดำเนินงานในแผนกห้องคลอด พบว่า โรงพยาบาลทุกแห่งดำเนินการตามแนวทาง โรงพยาบาลลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย ซึ่งค่อนข้างให้ความสำคัญในเรื่องความพร้อมของเครื่องมือ ความพร้อม ของทีมงานและการส่งต่อที่รวดเร็วกรณีที่มีภาวะแทรกซ้อน

4. กระบวนการดำเนินงานในแผนกมารดาและทารกหลังคลอด พบว่า โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูกอย่างเข้มข้นมีการสนับสนุนให้ใช้ สมุนไพรเพื่อกระตุ้นการไหลของน้ำนมแม่ มีการสอนให้แม่สามารถให้นมลูกได้ถูกต้องก่อนจำหน่ายกลับบ้าน

5. กระบวนการดำเนินงานในคลินิกสุขภาพเด็กดี พบว่า การจัดบริการในคลินิกเด็กดีในโรงพยาบาล ที่ผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทอง มีการปรับระบบเพื่อการดูแลสุขภาพ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากขึ้น ซึ่งเดิมจะให้ความสำคัญเฉพาะในเรื่องของการฉีดวัคซีนในเด็ก อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังพบว่า เจ้าหน้าที่บางส่วน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนพ่อแม่ และการประเมินพัฒนาการเด็ก

6. ชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดตั้งชมรมสายใยรักฯ โดยใช้ฐานชุมชนเดิมที่มีความเข้มแข็ง เช่น เป็นชุมชนที่คัดเลือกมาจากหมู่บ้านที่ดำเนินการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านสาธารณสุขมูลฐานเดิมเข้มแข็ง หรือจากชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีบางส่วนที่บอกว่า การดำเนินงานเรื่องชมรมสายใยรัก ทำได้ยาก ยังขาดรูปแบบที่ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

7. ผลลัพธ์การดำเนินงาน พบว่า โรงพยาบาลที่เป็นพื้นที่เป้าหมายทุกแห่งมีการจัดทำรายที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ทั้งรายงานการคลอดการป่วย/ตายของมารดาและทารก(รายงาน ก-2) และรายงานโรงพยาบาลสายใยรักฯ ในส่วนของระบบรายงานอนามัยแม่และเด็ก มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กและนำเสนอข้อมูลดังกล่าวให้ผู้บริหารได้รับทราบในที่ประชุมประจำเดือน และผลลัพธ์ที่พบว่าเป็นปัญหาไม่บรรลุตามเป้าหมายคือ ภาวะน้ำหนักทารกแรกเกิดน้อยกว่า 2,500 กรัม และอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน

ผลที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงานตามกระบวนการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ

ผลที่เกิดขึ้นกับระบบบริการอนามัยแม่และเด็ก ส่วนใหญ่ ผู้เกี่ยวข้องจะบอกว่าโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ทำให้เกิดผลดีกับระบบบริการ ทำให้ระบบบริการเกิดความเชื่อมโยงและบูรณาการกันมากขึ้น ส่วนผลที่เกิดขึ้นกับตัวเจ้าหน้าที่ พบว่า เจ้าหน้าที่ต้องทำงานหนักขึ้น มีความรู้และทักษะในเรื่องอนามัยแม่และเด็กในเชิงลึกมากขึ้น และต้องขนขวายหาความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น สำหรับผลที่เกิดขึ้นกับผู้มารับบริการ พบว่า เป็นโครงการฯ ที่ส่งผลดีกับผู้รับบริการมากที่สุด เพราะนอกจากจะได้รับการสอนในเรื่องที่เป็นประโยชน์กับตัวผู้รับบริการเองที่จริงจังเป็นรูปธรรมแล้วยังได้รับการที่ได้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน มากขึ้นด้วย

สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการโรงพยาบาลสายใยรักฯ พบว่า ส่วนใหญ่ เนื่องจาก : 1) ผู้บริหารให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญ 2) เป็นโครงการในพระราชดำริ 3) การจัดระบบงานที่ชัดเจน 4) เจ้าหน้าที่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม 5) ความร่วมมือที่ดีของชุมชน 6) ส่วนกลางผลักดันให้เป็นนโยบายสำคัญระดับชาติ และ 7) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความใส่ใจและตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา นำมาอภิปราย ได้ ดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของโรงพยาบาลที่ผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักฯ ระดับทอง

จากผลการศึกษาที่พบว่าโรงพยาบาลที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทองในระดับจังหวัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 แห่ง ทุกแห่งได้ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพในเรื่องต่าง ๆ อาทิเช่น ผ่านการประเมินรับรองโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับกระบวนการของกรมอนามัย ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงพยาบาลลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย โรงพยาบาลสามพันชัยแม่ลูก และผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (HA) บันได ขั้นที่ 1 และ 2 จากข้อมูลดังกล่าวฯ แสดงให้เห็นว่า โรงพยาบาลเหล่านี้มีต้นทุนเดิมที่ดี ง่ายต่อการพัฒนาต่อยอดในเรื่องต่าง ๆ เพราะโรงพยาบาลที่จะสามารถผ่านเกณฑ์คุณภาพต่าง ๆ ได้ นั้น ระบบบริการในด้านต่าง ๆ ย่อมจะต้องได้รับการพัฒนาตามไปด้วย บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเหล่านี้ นอกจากจะมีศักยภาพที่ดีในการปฏิบัติงานแล้วยังต้องมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้นอีกด้วย นอกจากส่วนใหญ่บุคลากรมักมีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่พบว่า เจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลต้องทำงานหนักขึ้น ต้องขวนขวายหาความรู้และเพิ่มทักษะในเรื่องอนามัยแม่และเด็กในเชิงลึกมากขึ้น

มุมมองและทัศนคติของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการโรงพยาบาลสายใยรักฯ

จากผลการศึกษา ที่พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ที่ปฏิบัติงานในโครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว ส่วนใหญ่ มีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงาน โครงการฯ โดยส่วนใหญ่มองว่าเป็นโครงการที่ดี และมีประโยชน์ต่อผู้รับบริการ ช่วยในการพัฒนางาน และทำให้ผู้บริหารในหน่วยงานมองเห็นความสำคัญของงานเพิ่มมากขึ้น การที่บุคคลมีทัศนคติที่ดี ต่อการปฏิบัติงานในโครงการฯ ใดๆ ย่อมส่งผลให้โครงการนั้นมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จได้ง่ายกว่า ทั้งนี้เนื่องจาก ทัศนคติเป็นสภาพความพร้อมของจิตใจและประสาท ซึ่งเกิดจากการได้รับประสบการณ์ อันมีผลทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมต่อการตอบสนองของบุคคลต่อสรรพสิ่งและสภาพการณ์ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ออลพอร์ต (1953, อ้างจาก Freedman, 1970) (5) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ในโรงพยาบาลที่เป็นโรงพยาบาลสายใยรักฯ ระดับทอง ล้วนเคยผ่านประสบการณ์ที่ดีต่อการพัฒนางานคุณภาพ และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความตั้งใจในปฏิบัติงาน แม้ว่าจะงานนั้นจะหนักแต่ก็พร้อมที่จะทำ ถ้างานนั้น ทำให้ผู้รับบริการได้รับประโยชน์

กระบวนการดำเนินงานของแต่ละแผนก/ฝ่าย ตามแนวทางโรงพยาบาลสายใยรักฯ

จากผลการศึกษาในเรื่องกระบวนการดำเนินงานตามแนวทางโรงพยาบาลสายใยรักฯ ในแต่ละประเด็น พบว่า ในเรื่องการนำองค์กร โรงพยาบาลแต่ละระดับ มีการจัดโครงสร้างบุคลากรที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละโรงพยาบาลเพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็ก ดังเช่นในการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่าโรงพยาบาลทั่วไป จะแบ่งโครงสร้างการให้บริการอนามัยแม่และเด็ก เป็นแผนกฝากครรภ์ ห้องคลอด ตึกหลังคลอด และตึกเด็กทารกแรกเกิด บางแห่งจะมีคลินิกนมแม่แยกต่างหาก โดยมีมีสนมแม่เป็นผู้รับผิดชอบคลินิก

บางแห่งคลินิกนมแม่จะรวมอยู่กับตึกหลังคลอด โดยบุคลากรในตึกหลังคลอดเป็นผู้ดูแล มีทีมPCT-สูตินรีเวชกรรม เป็นผู้กำหนดแนวทางการพัฒนาและกำกับติดตามการดำเนินงาน สำหรับโรงพยาบาลชุมชนซึ่งมีจำนวนบุคลากรน้อยกว่า จะจัดโครงสร้างโดยมีฝ่ายเวชปฏิบัติครอบครัวเป็นศูนย์กลางในการให้บริการฝากครรภ์ คลินิกสุขภาพเด็กดี และชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว โดยบุคลากรทุกคนในฝ่ายจะดำเนินงานทั้งหมดร่วมกัน ส่วนห้องคลอดจะให้บริการทำคลอดร่วมกับการดูแลหลังคลอด

นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ของโรงพยาบาล จะมีทะเบียนประจำตัวสำหรับใช้บันทึกการฝึกอบรม (Port-folio) แสดงให้เห็นถึงว่า ผู้บริหารโรงพยาบาล ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในเรื่องอนามัยแม่และเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ ที่พบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักฯ ค่อนข้างดี

ในส่วนของการจัดสิ่งแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยไม่ให้มีการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์นมผสม หรือ อาหารที่ใช้สำหรับทดแทนนมแม่ ผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช่ "มิสนมแม่" ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ Code นม และจากการสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไปในโรงพยาบาล ยังพบว่า มีการโฆษณา ยี่ห้อนม ผ่านอุปกรณ์เครื่องใช้ ต่างๆ เช่น ที่วัดส่วนสูง นาฬิกา แบบประเมินพัฒนาการเด็ก และเครื่องมือสำหรับคำนวณอายุครรภ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามของบริษัทนมที่ใช้หลากหลายกลวิธี เพื่อประโยชน์ในการโฆษณานมผสมผ่านหน่วยงานหรือบุคลากรสาธารณสุข สอดคล้องกับคำบอกเล่าถึงกลวิธีในขบวนการโฆษณานมผสมของผู้เชี่ยวชาญเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มร.เรื่องดังกล่าวฯ ว่า “ขบวนการนมผง เริ่มแทรกซึมเข้ามาจนบิดเบือนความจริงที่ว่า นมแม่เป็นอาหารแสนวิเศษสำหรับลูก ด้วยการใช่วิธีต่างๆ โดยการโฆษณาสื่อให้เข้าใจผิด การแทรกเข้าไปในโรงพยาบาล สถานบริการสาธารณสุข โดยใช้บุคลากรทางการแพทย์ที่น่าเชื่อถือเป็นคนประชาสัมพันธ์ สงเคราะห์ด้วยการแจกแต่แฝงเล่ห์ทางการค้า” ซึ่งเล่ห์เหลี่ยมในการการแจกนมผงผ่านมือของบุคลากรทางการแพทย์เช่นนี้ ของบริษัทนมผง จึงเป็นมาตรการการตลาดที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และใช้ได้ผลอย่างต่อเนื่องมาหลายสิบปีในประเทศไทย

สำหรับการพัฒนาและสนับสนุนเครือข่าย และการจัดระบบการนิเทศติดตาม งานอนามัยแม่และเด็กพบว่า ส่วนใหญ่จะทำงานเป็นภาพของเครือข่าย มีการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็กให้กับสถานีนามัย โดยมีโรงพยาบาลเป็นที่เลี้ยง มีการจัดประชุมวิชาการให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของโรงพยาบาลและสถานีนามัย โดยมีคณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กระดับอำเภอเป็นผู้กำหนดแนวนโยบายและกำกับติดตามการดำเนินงาน โดยการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการ 3 เดือน ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็ก ที่สอดคล้องกับนโยบายงานอนามัยแม่และเด็กของกรมอนามัย และมาตรฐานการดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว ที่เน้นการทำงานเป็นเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ จากผลการศึกษา ในกระบวนการดำเนินงานในแผนกฝากครรภ์ แผนกห้องคลอด มารดาและทารกหลังคลอด คลินิกสุขภาพเด็กดี และชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว ที่พบว่าโรงพยาบาลที่ผ่านเป็นโรงพยาบาลสายใยรักระดับทองในระดับจังหวัด ส่วนใหญ่ เมื่อได้รับทราบนโยบายแล้ว จะกลับมา

ประเมินตนเองตามแบบประเมินและนำข้อบกพร่องต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไข โดยการดำเนินงานต่างๆ จะทำในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการทำงานเชื่อมโยงกันในแต่ละแผนกจนถึงระดับสถานีอนามัย การให้บริการมีความเข้มข้นและลงลึกถึงผู้รับบริการมาก นอกจากนี้โรงพยาบาล ยังมีการจัดบริการเพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะแทรกซ้อนและระบบการส่งต่อที่ชัดเจน ตามแนวทางโรงพยาบาลลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย เน้นในเรื่องความพร้อมของเครื่องมือ ความพร้อมของทีมงานการส่งต่อที่รวดเร็วกรณีที่มีภาวะแทรกซ้อน และเน้นการให้บริการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูกอย่างเข้มข้น สนับสนุนให้มีการใช้สมุนไพรเพื่อกระตุ้นการไหลของน้ำนมแม่ สอนให้แม่สามารถให้นมลูกได้ถูกต้องก่อนจำหน่ายกลับบ้าน ในส่วนของการดำเนินงานในคลินิกสุขภาพเด็กดี พบว่า โรงพยาบาล มีการปรับระบบเพื่อการดูแลสุขภาพและส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพิ่มขึ้น ซึ่งเดิมจะให้ความสำคัญเฉพาะในเรื่องของการฉีดวัคซีนในเด็ก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวฯข้างต้นค่อนข้างจะสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ ที่พบว่าโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ เป็นโรงพยาบาลที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพ มีต้นทุนเดิมที่ดี ง่ายต่อการพัฒนาต่อยอดในเรื่องต่างๆ เพราะโรงพยาบาลที่จะสามารถผ่านเกณฑ์คุณภาพต่างๆ ได้นั้น ระบบบริการในด้านต่างๆ ย่อมจะต้องได้รับการพัฒนาตามไปด้วย อย่างไรก็ตามผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า เจ้าหน้าที่บางส่วน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนพ่อแม่ และการประเมินพัฒนาการเด็ก ซึ่งค่อนข้างจะสอดคล้องกับผลการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยศูนย์อนามัยที่ 7 ที่พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ประมาณ ร้อยละ 70 (ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 90) เพราะถ้าหากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินพัฒนาการเด็ก และการดำเนินงานโรงเรียนพ่อแม่ที่มีเป้าหมาย เพื่อสอนให้พ่อแม่ผู้เลี้ยงดูสามารถเลี้ยงดูลูกได้เหมาะสมแล้ว ย่อมถือว่าเป็นจุดอ่อนหรือเป็นปัญหาที่สำคัญในการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของกรมอนามัย ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรีบดำเนินการแก้ไขโดยด่วน

สำหรับการดำเนินงาน ชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่มีการจัดตั้งชมรมสายใยรักฯโดยใช้ฐานชุมชนเดิมที่มีความเข้มแข็ง เช่น เป็นชุมชนที่คัดเลือกมาจากหมู่บ้านที่ดำเนินการเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านสาธารณสุขมูลฐานเดิมเข้มแข็ง หรือจากชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีบางส่วนที่บอกว่า การดำเนินงานเรื่องชมรมสายใยรัก ทำได้ยาก ยังขาดรูปแบบที่ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก การดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว เพิ่งเริ่มดำเนินการไม่นาน การดำเนินงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวบ้าน จำเป็นจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร จึงจะเห็นผลงานที่ชัดเจน เช่นเดียวกับผลลัพธ์การดำเนินงาน ที่พบว่า ภาวะน้ำหนักทารกแรกเกิดน้อยกว่า 2,500 กรัม และอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เป็นผลลัพธ์ที่พบว่าเป็นปัญหาไม่บรรลุตามเป้าหมาย เพราะปัญหาทั้ง 2 ประเด็นดังกล่าวฯ เป็นปัญหาสาธารณสุขที่เรื้อรังมานาน การที่จะทำให้ผลลัพธ์ดังกล่าวฯ บรรลุตามเป้าหมาย จึงไม่อาจจะทำได้ในระยะเวลาสั้นๆ เพียง 1-2 ปี เท่านั้น

ผลที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงานตามกระบวนการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ

จากผลการศึกษาที่พบว่า โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ทำให้เกิดผลดีกับระบบบริการ ผลดีกับตัวเจ้าหน้าที่ และดีกับผู้รับบริการ ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงาน โครงการโรงพยาบาลสายใยรักฯ พบว่า ส่วนใหญ่ เนื่องจาก ผู้บริหารให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญ เป็นโครงการในพระราชดำริ เจ้าหน้าที่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ มีความใส่ใจตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน และทำงานเป็นทีม การได้รับความร่วมมือด้วยดีจากชุมชน และส่วนกลางผลักดันให้เป็นนโยบายสำคัญระดับชาติ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวฯ แสดงให้เห็นว่านโยบายการดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวที่บูรณาการงานอนามัยแม่และเด็กทั้งระบบ ถือว่าเป็นปรับกระบวนการทำงานอนามัยแม่และเด็กที่ค่อนข้างเหมาะสม ถูกหลักการ ถูกใจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และที่สำคัญ คือผู้รับบริการได้รับประโยชน์สูงสุดจากการดำเนินงานตามโครงการฯนี้

10. การนำไปใช้ประโยชน์

1. ได้แนวคิด/รูปแบบการดำเนินงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ในการพัฒนาโรงพยาบาลให้ผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทอง
2. เพื่อนำไปเผยแพร่ให้เป็นตัวอย่างสำหรับหน่วยงานและโรงพยาบาล อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

11. ความยุ่งยากในการดำเนินการ/ปัญหา/อุปสรรค

1. การนัดหมายกลุ่มเป้าหมายในการทำสนทนากลุ่ม เนื่องจาก กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องจากทุกฝ่าย/ทุกแผนก ของโรงพยาบาลมีภารกิจที่แตกต่างกันหรือมีภารกิจเร่งด่วน ส่งผลให้การนัดหมายไม่เป็นไปตามกำหนด
2. เนื่องจากเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ จำเป็นต้องศึกษาและปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับความรู้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (content analysis) เพิ่มเติม

12. ข้อเสนอแนะ/วิจารณ์

จากผลการศึกษาที่พบว่า นโยบายการดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวที่บูรณาการงานอนามัยแม่และเด็กทั้งระบบ ถือว่าเป็นปรับกระบวนการทำงานอนามัยแม่และเด็กที่ค่อนข้างเหมาะสม ถูกหลักการ ถูกใจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และที่สำคัญ คือผู้รับบริการได้รับประโยชน์สูงสุด เพราะฉะนั้นการที่จะทำให้โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้สามารถผ่านการประเมินเป็นโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวระดับทอง ตามเป้าหมาย ได้นั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. บุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน จะต้องมีความตั้งใจที่ดี ต่อการโครงการ

โรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนางาน และมองที่ประโยชน์ของผู้รับบริการเป็นเป้าหมายหลักของการทำงาน ดังนั้นโรงพยาบาลที่ดำเนินการเพื่อเป็นโรงพยาบาลสายใยรักระดับทองควรมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ปรับทัศนคติการทำงานของบุคลากรต่อการดำเนินงานโครงการ และที่สำคัญผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

2.ผลลัพธ์การดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายได้ยาก หรือต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ควรมีวิธีการอื่นเพื่อประเมินความสำเร็จดังกล่าวฯ แทน เช่น กระบวนการแก้ไขปัญหา หรือนวัตกรรมการดำเนินงาน เพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาภาวะดังกล่าวฯ เป็นต้น

3.กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนพ่อแม่ และการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยในโรงพยาบาลต่างๆ ควรได้รับการพัฒนาและเอาใจใส่อย่างเอาใจจริงเอาใจมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเด็กไทยมีแนวโน้มพัฒนาการล่าช้าเพิ่มขึ้น

4.ควรมีการขยายจำนวน Miss นมแม่ ให้ครบในแต่ละจุดบริการที่เกี่ยวข้องของโรงพยาบาล เพราะนอกจากจะเป็นเพิ่มจำนวนผู้เชี่ยวชาญการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แล้ว ยังส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และรู้เท่าทันการโฆษณาผสมของบริษัทยานมผ่านทางสถานบริการสาธารณสุขและบุคลากรทางการแพทย์ อันเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง โรงพยาบาลที่ผ่านเกณฑ์กับโรงพยาบาลที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ว่ามีกระบวนการพัฒนาหรือกระบวนการดำเนินงานอนามัยแม่และเด็ก แตกต่างกันหรือไม่/อย่างไร

13.กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาของ คุณมลลิตี แสนใจ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ งานวิจัย และให้กำลังใจในการปฏิบัติงานตลอดจนให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้และขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่แผนกฝากครรภ์ ห้องคลอด หลังคลอด คลินิกเด็กดี คลินิกนมแม่ และแผนกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสายใยรักระดับทองที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่ช่วยในการให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี ที่กรุณาให้การสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ในการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านและบุคคลที่มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่ผู้วิจัย มิได้เอ่ยนามไว้ ณ.ที่นี้ ที่ให้ความสนับสนุนและเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

14.เอกสารอ้างอิง

1. สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย. คู่มือการดำเนินงานโครงการโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว. นนทบุรี : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2550
2. สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย. มาตรฐานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว . นนทบุรี : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2551
3. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการดำเนินงานโรงพยาบาลสายใยรักแห่งครอบครัว. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : แหล่งที่มา :<http://www.Thaihealth.or.th>.
4. สุภางค์ จันทวานิช. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543
5. สุภางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543
6. กัลยา วาณิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ซี เค แอนด์เอส , 2545.

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....ผู้เสนอผลงาน
(นางสาวนภัชชล รอดเที่ยง)
ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ 6ว.
วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2551

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) .....
(นางมลลณี แสนใจ)
ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุข 8 ว.
วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2551

(ลงชื่อ).....
(นายคณัย ชีวันดา)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี
วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2551

ข้อเสนอแนวคิด/วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.ผลงานชื่อเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมตามโครงการศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัว : สถานบริการที่ได้รับคัดเลือกเป็น ศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัวต้นแบบ ของศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี

2.ระยะเวลาที่ดำเนินการ เมษายน 2551 ถึง ตุลาคม 2553

3.สรุปเค้าโครงเรื่อง

3.1 หลักการและเหตุผล

เป้าหมายสูงสุดของคนทุกกลุ่มวัย คือ การมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย หรือได้รับการบริการสุขภาพที่ดีมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จากสถานบริการสาธารณสุขใกล้บ้าน ตั้งแต่การดูแลสุขภาพของบิดามารดา การเตรียมความพร้อมก่อนการสมรส ก่อนที่จะมีการตั้งครรภ์ การดูแลสุขภาพหญิงตั้งครรภ์อย่างมีคุณภาพ รวมถึงการบริการทำคลอดที่มีมาตรฐาน การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การเฝ้าระวัง และส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น วัยทำงาน ตลอดจน การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ อาจจะเรียกได้ว่าตั้งแต่ปฏิสนธิถึงผู้สูงอายุ ดังนั้นกรมอนามัย จึงได้จัดทำโครงการ ศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัว ขึ้น เพื่อเป็นจุดรวมของสมาชิก 3 วัยในครอบครัว ในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอันจะส่งผลให้เกิดสุขภาพที่ดีของคนทั้ง 3 วัย ก่อให้เกิดสายใยรักแห่งครอบครัว สู่ครอบครัวอบอุ่น และเพื่อสนองต่อปณิธานอันแน่วแน่ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่ทรงมีเป้าหมายสรรค์สร้างสถาบันครอบครัวให้อบอุ่น สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัว คือ พ่อ แม่ ลูก ได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ดังนั้น เพื่อให้สถานบริการในพื้นที่สาธารณสุข เขต 11,14 มีรูปแบบ/ต้นแบบ ศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัว ที่สามารถเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบหรือกระบวนการในการพัฒนาสถานบริการสาธารณสุขให้เป็นศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัว ครอบคลุมสถานบริการทุกแห่ง เพื่อสนองต่อปณิธานฯ และส่งผลให้เกิดสุขภาพที่ดีของคนทั้ง 3 วัย ต่อไป

3.2 บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอแนะ

แนวคิดการพัฒนาครอบครัวแบบบูรณาการ

ครอบครัว ถือเป็นจุดเริ่มต้นของสังคมและเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันครอบครัวกับมิติการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างเป็นองค์รวม ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

1. การสนับสนุนบทบาทของสถาบันครอบครัวในการเป็นทุนทางสังคม เพื่อสร้างพื้นฐานสังคมไทยที่มีคุณภาพและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยเน้น

- ให้ครอบครัวเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้การอบรมและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม รวมทั้งเอกลักษณ์ความเป็นไทยจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นต่อไป

- การสนับสนุนให้ครอบครัวมีจิตสำนึกสาธารณะ และเป็นอาสาสมัครทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม
  - การสร้างเสริมความสัมพันธ์กันดีภายในครอบครัวและเครือญาติบนพื้นฐานวัฒนธรรมช่วยเหลือเกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้มีการขยายความสัมพันธ์และความร่วมมือไปยังชุมชนและสังคม
2. การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในครอบครัวอย่างเป็นองค์รวม ทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยเน้น
- การให้ความรู้และปรับเจตคติของประชาชนให้มีทักษะชีวิตที่เหมาะสมในทุกช่วงอายุ
  - การจัดบริการด้านสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม เช่น การดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย และส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ
3. การเชื่อมต่อระหว่างสถานบริการสาธารณสุขกับครอบครัวและชุมชน เพื่อให้ครอบครัวและชุมชนสามารถสร้างสิ่งแวดล้อมที่บ้าน/ชุมชน

3.3 วิธีการศึกษาหรือแนวทางการได้มาซึ่งข้อมูลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการจัดกิจกรรมในศูนย์ 3 วิชานสาขายุรักแห่งครอบครัว ต้นแบบของศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ดังนี้

- โรงพยาบาล/สถานีอนามัย ที่ได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบในการจัดกิจกรรมในศูนย์ 3 วิชานสาขายุรักแห่งครอบครัว ในพื้นที่สาธารณสุขเขต 11,14

- กลุ่มเป้าหมายคือ

1. หัวหน้าฝ่าย/แผนก หรือตัวแทน จากทุกฝ่าย/แผนกที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์ 3 วิชานสาขายุรักแห่งครอบครัว ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล/สถานีอนามัย ที่ได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบในการจัดกิจกรรมในศูนย์ 3 วิชานสาขายุรักแห่งครอบครัว

2. ตัวแทนหรือสมาชิก ของศูนย์ 3 วิชานสาขายุรักแห่งครอบครัว

วิธีการศึกษา /เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การเสวนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ประเด็นการสนทนากลุ่มที่แตกต่างกัน คือ 1. กลุ่ม หัวหน้าฝ่าย/แผนก หรือตัวแทน จากทุกฝ่าย/แผนกที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานศูนย์ 3 วิชานสาขายุรักแห่งครอบครัว ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล/สถานีอนามัย ที่ได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบในการจัดกิจกรรมในศูนย์ 3 วิชานสาขายุรักแห่งครอบครัว และ 2. กลุ่มตัวแทนหรือสมาชิก ของศูนย์ 3 วิชานสาขายุรักแห่งครอบครัว

2. การใช้แบบประเมินความรู้/ทัศนคติ และความพึงพอใจของผู้รับบริการ/สมาชิก ศูนย์ 3 วิชานสาขายุรักแห่งครอบครัว โดยเก็บข้อมูลผู้รับบริการที่เคยมารับบริการอย่างน้อย 2 ครั้งขึ้นไปทุกราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นเทคนิคในการพยายามบรรยายเนื้อหาของข้อความ โดยเน้นเนื้อหาที่ปรากฏในข้อความ

พิจารณาจากเนื้อหาโดยผู้วิจัยไม่มีอคติหรือความรู้สึกของตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้อง

-การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของข้อมูล ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ พรรณนา (Descriptive Statistic) พรรณนาคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย โดยตารางแสดงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

3.4 บทวิเคราะห์

กรมอนามัย จึงได้จัดทำโครงการ ศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัว ขึ้น เพื่อเป็นจุดรวมของสมาชิก 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัว ในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอันจะส่งผลให้เกิดสุขภาพที่ดีของคนทั้ง 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัว สู่ครอบครัวอบอุ่น และเพื่อสนองต่อปณิธานอันแน่วแน่ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่ทรงมีเป้าหมายสรรค์สร้างสถาบันครอบครัวให้อบอุ่น สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัว คือ พ่อ แม่ ลูก ได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ดังนั้น ศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงสาธารณสุข มีภารกิจในการส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี โดยทำการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี ด้านการสร้างเสริมสุขภาพและการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี รวมทั้งการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ในเขตจังหวัดที่รับผิดชอบ จึงจำเป็นต้องศึกษาหรือพัฒนารูปแบบ ที่สามารถเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบหรือกระบวนการในการพัฒนาสถานบริการสาธารณสุขให้เป็นศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัว ดันแบบให้แก่สถานบริการอื่นๆ เพื่อขยายผลให้เกิดความครอบคลุมสถานบริการทุกแห่ง

3.5 ข้อเสนอแนะ

1. การจัดสถานที่ในการให้บริการที่เหมาะสม เป็นสัดส่วนจะช่วยเอื้อให้การจัดตั้งศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. รูปแบบ/กิจกรรม สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทหรือภูมิปัญญาของท้องถิ่น
3. การได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายชุมชน ทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนให้การจัดตั้งศูนย์ 3 วิทยาลัยสายใยรักแห่งครอบครัวสำเร็จ

3.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ร้อยละของความพึงพอใจของผู้รับบริการ
2. ร้อยละของการมีส่วนร่วมของผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ และเครือข่าย

3.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบ/แนวคิดหรือกระบวนการในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสถานบริการสาธารณสุขให้เป็นศูนย์ 3 วิทยาลัยสาขาศัลยกรรมแห่งครอบครัว
2. สามารถนำไปขยายผลให้สถานบริการสาธารณสุขอื่นๆ ต่อไป
3. สามารถพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาดูงานแก่ผู้สนใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. การเชื่อมต่อระหว่างสถานบริการสาธารณสุขกับครอบครัวและชุมชนเพิ่มมากขึ้น

(ลงชื่อ)..... ผู้ขอรับการคัดเลือก

(นางสาวนภัชชล รอดเที่ยง)

ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ 6ว

วันที่ 24 ตุลาคม 2551